VASTINE MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE JÄTETTYIHIN LAUSUNTOIHIN - HE 154/2018

Ehdotetut muutokset eläinten hyvinvointia koskevan lakiehdotuksen 114 §:ään

Maa- ja metsätalousministeriö täydentää tällä asiakirjalla 7.1.2019 valiokunnalle toimitettua vastinetta ja esittää kunnioittavasti seuraavia muutoksia:

114 §. *Eläinsuojelurikkomus*

Poistetaan ehdotetun 114 §:n 4 momentti, jolloin ehdotettu 5 momentti siirtyy 4 momentiksi.

Muutetaan ehdotetun 1 momentin 3—5, 8, 10—12 ja 14 kohta ja ehdotetun 2 momentin 5, 6 ja 9 kohta sekä 4 momentti seuraavasti:

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) 6 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti hylkää hoidossa olevan eläimen,
2) laiminlyö 7 §:ssä säädetyn sairaan ja vahingoittuneen eläimen auttamisvelvollisuuden tai sitä koskevan ilmoitus- tai lopetusvelvollisuuden,
3) kohtelee eläintä kovakouraisesti tai muutoin 13 §:n 1—3 momentissa tai mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä kielletyksi säädetyllä tavalla taikka lopetusasetuksen 3, 4 tai 15 artiklan taikka liitteen III vastaisesti,
4) tekee eläimelle 15 §:n 1 ~~tai 3~~ momentissa tai mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä ~~säädetyn~~ kielletyn toimenpiteen,
5) tekee eläimelle 16 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen ilman mainitussa momentissa tai mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädettyä ~~tarvittavaa~~ koulutusta tai riittävää muuta osaamista tai laiminlyö 16 §:n 2 momentissa tai mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädetyn kivunlievityksen käytön,
6) vastoin 17 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa antaa eläimelle ainetta, joka on vaarallista eläimen hyvinvoinnille,
7) käyttää 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua tai 2 momentin nojalla kiellettyä välinettä tai laitetta,
8) laiminlyö eläimen hoidossa 20 §:ssä säädetyn hoidon yleisen vaatimuksen, 21 §:ssä säädetyn ruokintaa tai juottoa koskevan vaatimuksen, 22 §:ssä säädetyn eläinten hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastamista koskevan vaatimuksen taikka 23 §:ssä säädetyn sairasta tai vahingoittunutta eläintä koskevan velvollisuuden tai jonkin mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädetyn vaatimuksen,
9) rikkoo 24 §:ssä säädettyä kieltoa syöttää tai juottaa eläintä pakolla,
10) rikkoo 25 §:n 2 tai 3 momentissa säädettyä eläimen jalostukseen käyttämistä tai jalostusmenetelmää koskevaa kieltoa tai rikkoo tai laiminlyö mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädettyä kieltoa tai vaatimusta,

11) laiminlyö eläimen pitopaikkaa koskevan 33 §:ssä säädetyn yleisen vaatimuksen, 34 §:ssä säädetyn turvallisuutta koskevan vaatimuksen, 35 §:ssä säädetyn olosuhteita koskevan vaatimuksen, 36 §:ssä säädetyn puhtaana- ja kunnossapitoa koskevan vaatimuksen tai 37 §:ssä säädetyn pysyvän pitopaikan yleisen vaatimuksen tai jonkin mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädetyn vaatimuksen,

12) 42 §:n 1 momentin tai mainitun pykälän nojalla annetun säännöksen vastaisesti järjestää eläinkilpailun tai –näyttelyn, joka tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvoinnin tai rikkoo 42 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa, joka koskee eläimen suorituskykyyn tai käyttäytymiseen vaikuttamista lääkkeen, muun vastaavan aineen tai menetelmän avulla,

13) 44 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti järjestää eläinkilpailun tai -näyttelyn vaikka eläinten hyvinvointi vaarantuu, tai laiminlyö sen keskeyttämistä koskevan vaatimuksen,

14) rikkoo 63 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta eläimen lopettamisesta mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti ja lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla, lopettaa eläimen 2 momentissa säädetyn vastaisesti vailla riittäviä tietoja tai taitoja tai laiminlyö 3 momentissa säädetyn velvollisuuden varmistua eläimen kuolemasta ennen sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhtymistä tai rikkoo tai laiminlyö mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädettyä kieltoa tai vaatimusta,

15) laiminlyö eläintä teurastettaessa 64 §:n 1 momentin vastaisesti eläimen tainnuttamisen tai lopettamisen ennen verenlaskun aloittamista tai rikkoo kieltoa ryhtyä eläimen suhteen muihin toimenpiteisiin ennen kuin se on kuollut,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *eläinsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) 8 §:n 2 momentin vastaisesti pitää tuotantoeläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä taikka seura- tai harrastuseläimenä eläintä, jota ei ole mainittu liitteessä 1 tai mainitussa momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa,

2) laiminlyö 11 §:n 2 momentissa säädetyn alle viittätoista vuotta nuorempaa lasta koskevan valvontavelvollisuuden,

3) rikkoo 15 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa, joka koskee eläimen käyttämistä kilpailussa tai pitämistä näytteillä,

4) laiminlyö 17 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden varmistua siitä, että eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitetut välineet, laitteet ja aineet täyttävät niille asetetut vaatimukset,

5) 18 §:n 1 momentissa tai 2 momentin nojalla annetussa säännöksessä säädetyn kiellon vastaisesti markkinoi, tuo maahan, valmistaa, myy tai muutoin luovuttaa tai pitää hallussaan mainitussa momentissa tarkoitettua kiellettyä välinettä tai laitetta,

6) laiminlyö 25 §:n 4 momentissa tai 5 momentin nojalla annetussa säännöksessä säädetyn velvollisuuden estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen,

7) rikkoo 28 §:n 1 momentissa säädettyä luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottamista koskevaa kieltoa,

8) laiminlyö 32 §:n 1 momentissa säädetyn kirjanpitovelvollisuuden tuotantoeläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta tai kuolleiden eläinten lukumääristä taikka kirjanpidon 2 momentin mukaisen säilyttämisen,

9) laiminlyö 40 §:n 1 momentissa tai 2 momentin nojalla annetussa säännöksessä säädetyn velvollisuuden antaa tietoja ~~säädettyjen tietojen antamisen~~ eläimen luovutuksen yhteydessä,

10) rikkoo 41 §:ssä säädettyä eläinten luovutusta koskevaa kieltoa,

11) laiminlyö 44 §:n 2 momentissa tarkoitetut toimenpiteet eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi,

12) laiminlyö 45 §:n 2 momentissa säädetyn eläinkilpailujen järjestämistä koskevan ilmoituksen tekemisen tai 3 momentissa säädetyn velvollisuuden kilpailueläinlääkärin nimeämisestä eläinkilpailuun,

13) laiminlyö 47 §:n 1 momentissa säädetyn eläimen hyvinvointia koskevan ilmoituksen, 2 momentissa säädetyn ensiapupaikan tai tarvittavien välineiden varaamisen taikka 3 momentissa säädetyn eläimen hyvinvoinnin vaarantumista koskevan ilmoituksen tekemisen,

14) laiminlyö 48 §:n 1 momentissa säädetyn eläinkilpailuja koskevan kirjaamisvelvollisuuden tai kirjaamisasiakirjan säilyttämisvelvollisuuden,

15) laiminlyö 49 §:n 1 momentissa säädetyn eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä tai sirkusta koskevan luvan hakemisen,

16) laiminlyö 59 §:n 1 momentissa säädetyn ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- tai harrastuseläinten pitoa koskevan ilmoituksen toiminnan aloittamisesta,

17) laiminlyö 60 §:n 1 momentissa säädetyn avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoimintaa koskevan, toiminnan aloittamista tarkoittavan ilmoituksen tekemisen,

18) laiminlyö 62 §:n 1 momentissa säädetyn eläimiä koskevan luettelon pitämisen tai 2 momentissa tarkoitetun luettelon säilyttämisvelvollisuuden,

19) rikkoo 63 §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa hoidossa olevan eläimen tai poron lopettamisesta metsästyksellisin keinoin tai 5 momentissa säädettyä kieltoa lopettaa eläin viihdetarkoituksessa,

20) laiminlyö 66 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa koskevan ilmoituksen,

21) rikkoo eläintenpitokieltoa tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi,

22) laiminlyö lopetusasetuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tainnuttamista koskevan tarkastusvelvollisuuden,

23) laiminlyö lopetusasetuksen 6 artiklassa tarkoitetun toimintaohjeiston laatimisen,

24) laiminlyö lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun turkiseläinten lopetusta koskevan ilmoituksen tai lopettaa turkiseläimen ilman mainitussa kohdassa tarkoitetun henkilön läsnäoloa ja välitöntä valvontaa,

25) myy lopetusasetuksen 8 artiklan vastaisesti eläimen liikkumisen rajoittamiseen tai tainnutukseen käytettävää välinettä ilman asianmukaista käyttöohjetta,

26) laiminlyö lopetusasetuksen 9 artiklassa tarkoitetun eläimen liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen tarkoitettuja välineitä koskevan velvollisuuden,

27) laiminlyö lopetusasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun valvontamenettelyn,

28) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun eläinten hyvinvoinnista vastaavan henkilön nimeämisen teurastamoon taikka

29) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun kirjanpidon toimista eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan rikkoo 14 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa olla sukupuoliyhteydessä eläimen kanssa.

~~Mitä 1 tai 2 momentissa säädetään lain säännöksistä, koskee myös niiden nojalla annettuja tarkempia säännöksiä.~~

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta. ~~Eläinsuojelurikkomuksesta voidaan jättää syyte nostamatta tai rangaistus määräämättä, jos teon johdosta annetusta~~

~~muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä taikka jos tekijä rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa.~~

Perustelut: Ehdotettu 114 §:n 4 momentti on rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta ongelmallinen, koska se laajentaa rangaistavan käyttäytymisen alan koskemaan käytännössä kaikkia niitä eläinten hyvinvoinnista annetun lain nojalla annettuja asetuksia, jotka on annettu 114 §:n 1 tai 2 momentissa viitattujen säännösten nojalla. Tämän vuoksi pykälästä ehdotetaan poistettavaksi sen 4 momentti. Rangaistavan käyttäytymisen osalta 1 ja 2 momenttia olisi tarpeen samalla muuttaa rangaistavan käyttäytymisen täsmällisemmäksi ja tarkkarajaisemmaksi määrittelemiseksi siten, että siinä todetaan nimenomaisesti minkä eläinten hyvinvoinnista annetun lain säännöksen nojalla annetun asetuksen säännöksen rikkominen olisi rangaistavaa. Ehdotettu laki eläinten hyvinvoinnista koskisi kaikkia eläimiä. Lain tasolla ei ole mahdollista kuvata yksityiskohtaisesti kaikkia niitä eri eläinlajien pitovaatimuksia tai eläintenpitäjien tai muiden toimijoiden velvollisuuksia, jotka ovat välttämättömiä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Lain sääntelyä on näin ollen täsmennettävä asetuksilla, joiden kautta lain säännökset saavat täsmällisemmän ja yksityiskohtaisemman aineellisen sisältönsä. Tyypillisesti kysymys on tällöin eläimen kohtelua, pitopaikkaa tai hoitoa koskevista vaatimuksista. Toimija on velvollinen tuntemaan eläimen hyvinvointia koskevan lainsäädännön. Toisaalta toimijan tulee voida olla tietoinen tekonsa tai laiminlyöntinsä rangaistavuudesta. Edellä esitetyn johdosta ehdotetun 1 momentin 3—5, 8, 10—12 ja 14 kohtaan ja 2 momentin 5, 6 ja 9 kohtaan otettaisiin maininta siitä, että teon rangaistavuus koskee myös lain nojalla annetun säännöksen rikkomisen rangaistavuutta. Ehdotettu sääntely vastaisi sisällöltään tältä osin paljolti nykyistä rangaistussäännöstä.

Ehdotetun 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi lisäksi siten, että säännöksessä oleva viittaus kohdistuisi vain ehdotetun lain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuun tekoon. Pykälän 3 momenttiin kohdistuvan viittauksen on ollut tarkoitus kohdistua kielletyn leikkauksen kohteena olleen eläimen kilpailussa tai näyttelyssä käyttämistä koskevan kiellon rikkomiseen. Viimeksi mainitussa säännöksessä itsessään ei siis kielletä mitään toimenpidettä. Eläimen ulkonäön muuttamista koskevan kiellon rikkomisen rangaistavuus tulisi käytäntöön jo 1 momenttiin kohdistuvalla viittauksella. Ja vastaavasti kilpailussa tai näyttelyssä käyttämisen kiellon vastainen teko olisi rangaistavaa 2 momentin 3 kohdan perusteella. Lisäksi ehdotettua 1 momentin 12 kohtaa selkeytettäisiin siten, että siinä viitattaisiin myös ehdotetun lain 42 §:n 1 momenttiin. Edellä mainittu, ja 1 momentin 12 kohtaan otettavaksi ehdotettu maininta asetuksen säännöksestä mahdollistaisi sen, että rangaistavuus koskisi sellaisen kielletyksi katsottavan näyttelyn tai kilpailun järjestämistä, josta säädettäisiin tarkemmin asetuksella pykälän 3 momentin nojalla. Rangaistavuus koskisi näin ollen esimerkiksi asetuksessa tarkemmin määriteltyjä toimintoja kuten härkätaisteluiden sekä koira- ja kukkotappeluiden järjestämistä.

Pykälän 4 momentti koskisi toimenpiteistä luopumista. Säännöksen valiokuntakäsittelyssä on tuotu esiin muun muassa se, että säännöksen sanamuoto saattaa johtaa rangaistuskäytännön lieventymiseen. Riskinä voi olla, että syyttämättä jättämisistä tai tuomitsematta jättämisistä tulee näissä tilanteissa nykyiseen verrattuna pääsääntö. Tällaista tilannetta ei voida pitää ehdotetun lain tarkoitus huomioon ottaen toivottavana kehityksenä. Toisaalta useissa muissa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan laeissa toimenpiteistä luopumista koskeva sääntely on myös toteutettu nyt ehdotetusta poikkeavalla tavalla siten, että sääntely on sidottu lain nojalla määrätyn uhkasakolla tehostetun samaa tekoa koskevan

kiellon tai velvoitteen rikkomiseen. Sääntelyn selkeyden ja yhdenmukaisuuden sekä asiassa esiin tuotujen epävarmuustekijöiden vuoksi momenttia olisi perusteltua muuttaa vielä nyt ehdotettavalla tavalla.

Muilta osin viitataan maa- ja metsätalousvaliokunnalle 7.1.2019 toimitettuun vastineeseen.